

**Силабус навчальної дисципліни
«Експертиза предметів культової атрибутики»**

назва дисципліни

Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни відповідно до навчального плану	Обов'язкова навчальна дисципліна
Курс	4
Семестр	8
Семестровий контроль	екзамен
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/кількість годин	Загальна кількість годин – 105 годин , кредитів ЄКТС – 3,5: аудиторні години – 48 (лекційні – 24 год., практичні заняття – 24 год.), для самостійної роботи здобувачів визначено 57 год.)
Мова викладання	українська
Що буде вивчатися (предмет навчання,)	Предметом навчання є вивчення культових атрибутів. Культові атрибути входять у галузь декоративно-прикладного мистецтва. Для їх мистецтвознавчого дослідження й атрибуції важливими є питання розвитку технічних прийомів і засобів виготовлення, зміна матеріалів у різні історичні епохи, династії майстрів. Отже, формування складу культових атрибутів відбувалось у процесі розвитку канону Богослужінь і зміни художніх стилів.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета, завдання)	<p align="center">Мета дисципліни – сформувати у здобувачів цілісні знання про галузі церковного мистецтва, їх особливості і традиції. Дати здобувачам фахове розуміння особливостей культової атрибутики у різні художні епохи. Сформувати навички проведення атрибуції і експертизи предметів культової атрибутики на основі наукових знань і методів.</p> <p>Завдання :</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у здобувачів корпусу теоретичних знань про предмети культової атрибутики; - прищеплення практичних навичок у галузі експертизи творів церковного мистецтва; - сформувати здатність до класифікації творів і виробів церковного мистецтва за групами; - розкрити термінологію більшості понять, що існують у церковному мистецтві;

	<ul style="list-style-type: none"> - прищепити здобувачам знання технічних прийомів в контексті властивостей матеріалів; - розкрити здобувачам семантику форм, оздоблень виробів зв'язку з Богослужбовими практиками; - навчити здобувачів розрізняти художню стилістику формотворення і декорування священних предметів; розкрити шляхи визначення регіону походження окремих творів церковного мистецтва; - сформувати розуміння художньої цінності виробу;
<p>Пререквізити (попередні компетентності, необхідні для вивчення дисципліни)</p>	<p>Для успішного вивчення «Історії декоративного мистецтва» здобувачам необхідно знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання відомостей про розвиток світового та українського мистецтва, що дозволяє визначати спільні риси та відмінності предметів культової атрибутики різного часу та стилів; - знання техніки виконання різноманітних предметів культової атрибутики; - вміння визначати час створення окремих предметів та розуміти їхні стилістичні особливості.
<p>Пореквізити (компетентності, отримані після вивчення дисципліни)</p>	<p><u>Інтегральна:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як член суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність і готовність до особистого розвитку, бажання досягати успіху.</p> <p>ЗК 5. Здатність застосовувати на практиці знання, навички та вміння, набуті у результаті дослідницької роботи.</p> <p>ЗК 6. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень на основі аналізу отриманої інформації.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 14. Уміння аргументувати власну позицію.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності розвитку образотворчого та декоративного мистецтва, усвідомлювати його художньо-естетичну природу.</p> <p>СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.</p> <p>СК 3. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань образотворчого та декоративного мистецтва.</p> <p>СК 6. Здатність демонструвати достатньо високий рівень експертної</p>

	<p>майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і лабораторних методик.</p> <p>СК 7. Здатність здійснювати експертну діяльність на базі професійних знань, мистецтвознавчих та практичних камеральних лабораторних досліджень.</p> <p>СК 8. Здатність створювати та реалізовувати власні методики в галузі експертної діяльності, аргументовані знаннями мистецьких стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та методиками дослідження.</p> <p>СК 10. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової діяльності мистецтвознавця-експерта.</p> <p>СК 11. Здатність збирати, аналізувати та синтезувати мистецтвознавчу інформацію та дані із суміжних галузей науки та застосовувати її при проведенні експертизи.</p> <p>СК 12. Здатність демонструвати базові навички ділової комунікації, вміння організувати діяльність у професійній сфері, працювати в команді фахівців.</p> <p>СК 15. Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі експертної діяльності та мистецтвознавчої експертизи.</p>
<p>Чому можна навчитися (результати навчання)</p>	<p>Здобувачам навчальної дисципліни «Експертиза предметів та атрибутів: культова атрибутика»</p> <p>РН 1. Грунтовні знання з історії образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації, мистецтвознавчої експертизи, основ законодавства у галузі культури і мистецтв.</p> <p>РН 2. Глибокі знання визначеної сфери дослідження у поєднанні з знаннями загальної наукової дискусії.</p> <p>РН 3. Володіння техніками, прийомами та методиками мистецтвознавчого аналізу та експертизи, атрибуції мистецьких творів і пам'яток культури.</p> <p>РН 5. Здатність до використання різноманітних методів інформаційних та комунікативних технологій для ефективного спілкування на професійному рівні.</p> <p>РН 6. Здатність обирати індивідуальну спеціальну область дослідження, виконувати план дослідження згідно з визначеними часовими рамками та завершувати кваліфіковану наукову працю.</p> <p>РН 7. Володіння методами опрацювання мистецтвознавчої літератури, узагальнення та аналізу мистецького матеріалу дотриманням норм академічної доброчесності, принципам формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <p>РН 8. Володіння понятійно-категоріальним апаратом та використанням фахової термінології мистецтвознавства, застосування їх при проведенні наукових студій та публікації результатів дослідження.</p> <p>РН 16. Володіння методологією техніко-технологічного та фізико-хімічного дослідження творів мистецтва.</p> <p>РН 17. Володіння основами атрибуції та оцінки культурних цінностей, здійснення експертного мистецтвознавчого дослідження.</p> <p>РН 20. Здатність оцінювати та забезпечувати якість експертної оцінки.</p>

	<p>РН 21. Здатність адаптувати діяльність у сфері мистецтвознавчої експертизи до вимог і умов ринку.</p>
<p>Критерії оцінювання (екзаменаційна політика)</p>	<p>Форми оцінювання: - семестрове оцінювання: 1. Контрольна робота (тест) – 15 балів/ 5 балів*. 2. Відвідування лекцій – 5 балів/ 5 балів. 3. Оцінювання роботи під час практичних занять – 15 балів/ 10 балів. 5. Підготовка презентації – 15 балів/5 балів. 6. Участь у наукових конференціях – 15 балів/10 балів. 7. Самостійна робота – 15 балів/5 балів. * максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.</p> <p>Організація оцінювання. Контроль за якістю навчання здобувача вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів здобувача вищої освіти формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістових розділів (бали, отримані за контрольну роботу (у формі тестування), презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійного завдання, участі у семінарі, а також бали, які отримані за підсумкову роботу (екзамен).</p> <p>підсумкове оцінювання: - форма оцінювання – екзамен; максимальна кількість балів, які може отримати здобувач – 20 балів</p> <p>Організація оцінювання Контроль за якістю навчання здобувача вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів здобувача вищої освіти формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістових розділів (бали, отримані за контрольну роботу (у формі тестування), презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійного завдання, участі у семінарі, а також бали, які отримані за підсумкову роботу (екзамен).</p> <p>Умовою допуску до підсумкового оцінювання є отримання здобувачем під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання контрольних робіт, виконання самостійних робіт та участь у семінарах, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.</p> <p>У випадку відсутності здобувача вищої освіти з поважних причин, відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККиМ» (від 31 жовтня 2018 р., наказ №187-0).</p> <p>Оцінка здійснюється за результатами роботи впродовж усього семестру. Здобувач вищої освіти, який набрав суму залікових балів (60) має право отримати підсумкову оцінку за семестр за</p>

	<p>результатами поточного контролю. Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру менше 60 балів, обов'язково складають екзамен.</p> <p>Присутність всіх здобувачів вищої освіти на екзамені є обов'язковою.</p>
<p>Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)</p>	<p>Ефективному використанню набутих знань і вмінь сприятимуть набуті загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність впровадження у професійну сферу державної мови, користування нею усно і письмово; - здатність до абстрактного узагальнення мистецтвознавчого багажу і його інтегрування в систему загальних культурних цінностей українського соціуму; - комунікувати з фахівцями різних сфер мистецтвознавчої науки - здатність до особистої креативності; <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - можливість знайти фах мистецтвознавця (образотворче, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація); - можливість стати мистецтвознавцем-експертом у різних галузях мистецтва (аукціоніст, оцінювач творів мистецтва); - стати науковцем-музейником, працівником архіву;
<p>Навчальна логістика</p>	<p>Навчальний курс «Експертиза предметів та атрибутів: культова атрибутика» складається з циклу лекцій і семінарських/практичних занять, а також самостійної роботи, структурованих у двох змістових модулях. Проходження кожного модуля передбачає здійснення рубіжного контролю.</p> <p>Змістовий модуль 1. Церковне мистецтво: середовище, простір, структурування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Православний храм та розвиток його композиційних структур 1.2. Католицький храм та його архітектурні складові 1.3. Особливості набору меблів у православному храмі 1.4. Особливості набору меблів у католицькому храмі 1.5. Генеза православного іконостасу. Царські та дияконські врата: проблеми формування структури і композиції 1.6. Еволюція вівтарної огорожі в історичному розвитку католицького храму і канону <p>Змістовий модуль 2. Культова атрибутика як складова церковного мистецтва</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Хрести у православній традиції 2.2. Хрести у католицькій традиції 2.3. Священний посуд у православному храмі 2.4. Священний посуд у католицькому храмі 2.5. Світильники у християнському храмі 2.6. Релікварії, євангеліари й оклади Євангелій 2.7. Священне вбрання духівництва у християнстві 2.8. Тканини у церковному мистецтві <p>Форма контролю – екзамен</p> <p>Методи навчання:</p> <p>Вербальний (лекція, діалог)</p> <p>Практичний метод (семінар, практичне заняття, екскурсія)</p> <p>Наочний метод (демонстрація презентацій, відео)</p> <p>Самостійна робота з навчально-методичною літературою</p>

	<p>(конспект, виконання презентацій, підбір зображень, вивчення методики підготовки курсової роботи, анотації, статті); – інформаційні методи новітніх комп'ютерних технологій (дистанційні, мультимедійні, веб-віртуальні); – проблемний метод (розв'язання завдань, переклад, написання рефератів, тез, статей); – проєктний метод (курсознавство).</p> <p>Форми навчання: стаціонар, заочна, дистанційна</p>
<p>Інформаційне забезпечення з фонду та репозитарію НАКККІМ</p>	<p>Основна (Базова)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Апологет. Християнська сакральна традиція: віра, духовність, мистецтво. Матеріали II Міжнародної наукової конференції м. Львів 24 - 25 листопада 2010 р. Львів, 2010. 148 с. URL: http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/artdok/3796/ 2. Боньковська С. Сакральна ангіопластика Руси-України. Священні потири і дискоси. Кінець X–XVI століття / Інститут народознавства НАН України. К. : Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2014. 59 с. 3. Боньковська С. Сакральна металева пластика в системі храмового комплексу. <i>Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: Зб. наук. пр.</i> К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. Вип. 8. С. 26–28. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16870/04-Bonkovska.pdf?sequence=1 4. Гнутова С. В., Зотова Е. Я. Кресты, иконки, складни. М., 2000. URL: http://www.icon-art.info/book_contents.php?book_id=92 5. Драган М. Українська декоративна різьба XVI–XVIII ст. К., 1970. 204 с. URL: http://194.44.152.155/elib/local/sk627461.pdf 6. Жолтовський П.М. Художнє лиття на Україні. XIV–XVIII ст. К. : Наукова думка, 1973. 132 с. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STR=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003948 7. Калашникова О.Л. Ідентифікація та вартісна оцінка культурних цінностей: Навчальний посібник. К.: Вища освіта, 2006. 287 с. 8. Кара-Васильєва Т.В. Літургійне шитво на Україні. Іконографія, типологія, стилістика. Львів : Свічадо, 1996. 230 с. URL: http://uartlib.org/allbooks/istoriya-ukrayinskogo-mistetstva/tetyana-kara-vasilyeva-liturgiynе-shitvo-ukrayini-17-18-stolit-ikonografiya-tipologiya-stilistika/ <p>Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Косів Р. Дарохранительниці риботицьких майстрів. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. № 35. С. 72–87. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/35/72-87_Kosiv_R.pdf 2. Кузьмина Е.С. Краткое описание музейного предмета: еще одна попытка унификации. URL: http://www.future.museum.ru/part03/030202.htm 3. Минжулина Т. Украинские плащаницы. <i>Антиквар</i>. 2007. № 10. С. 58-61. 4. Модзалевський В. Надбанні хрести українських церков. XVII-XVIII вв. URL: http://mamajeva-sloboda.ua/publ/nadbanni-hresty-ukrayinskyh

	<p>tserkov-hvii-xviii-vv/</p> <p>5. Нога О. Український стиль в церковному мистецтві Галичини кінця XIX – початку XX століття. Львів : Українські технології, 1999. 167 с.</p> <p>6. Одрехівський Р. Різьблені іконостаси в системі сакральної культури українців Галичини: XIX – перша половина XX століття. <i>Культура і сучасність</i>. 2014. № 1. С. 130–135 URL:http://journals.urau.ua/kis/article/view/148269</p> <p>7. Ревенок Н. М. Експертиза творів декоративно-прикладного мистецтва з кераміки, порцеляни, скла: Навч. посібник. К., 2014. 124 с.</p> <p>8. Словник українського сакрального мистецтва. За наук. Ред. М. Станкевича. Львів : Інститут народознавства НАНУ, 2006. 287 с.</p> <p>Додаткові інформаційні ресурси (інтернет ресурси):</p> <ol style="list-style-type: none"> http://www.nbu.gov.ua/ Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. www.nibu.kiev.ua/ Національна історична бібліотека України http://library.nakkkim.edu.ua/ електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
Локація та матеріально-технічне забезпечення	<p>Аудиторії 201 (18), 206 (7), 003 (15) НАКККіМ, комп'ютери, монітор, предмети експертизи та інша наочність, мультимедійна техніка</p> <p>Національний музей українського народного декоративного мистецтва</p> <p>Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків</p> <p>Національний історико-культурний заповідник «Києво-Печерська лавра»</p>
Кафедра	Кафедра мистецтвознавчої експертизи (корп. 18, каб. 203)
Інститут	Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Інформація про науково-педагогічного працівника (з фото)	 <p>Несен Ірина Іванівна, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи, кандидат історичних наук</p> <p>Автор колективних монографій, каталогів виставок, методичних матеріалів, понад 100 публікацій, присвячених проблемам українського декоративно-вжиткового мистецтва і традиційної культури.</p> <p>Учасник міжнародних (Україна, Італія, Голландія, Німеччина) і всеукраїнських конференцій, симпозіумів.</p> <p>Автор виставкових і музейних експозицій. Організатор низки Науково-практичних конференцій</p> <p>Підвищення кваліфікації за програмою «Технології у навчальний процес закладів вищої мистецької освіти» (2019, НАКККіМ).</p>

Свідоцтво про підвищення кваліфікації 12 СС 02214142 / 001743–19.

Протягом 2018–2021 років вийшло друком 25 публікацій, серед них:

1. Традиційне гончарство Житомирщини: проблеми дослідження збереження. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Імплементация конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини: підсумки та перспективи» (20–21 грудня 2017 р.). Київ, 2018. С. 50–55.

2. Лаврентій Крщонович: начерки до портрету митця епохи бароко. Художня культура і мистецька освіта: традиція та сучасність. Матеріали Міжнародної науково-творчої конференції. Київ: НАКККиМ, 2018. С. 138–140.

3. Українське народне житло в контексті проблеми синтезу мистецтва. Мистецтвознавчі записки. Зб. Наук. Пр. Вип. 36. К. : ІДЕЯ ПРИНТ, 2019. С. 77–82.

4. Архітектоніка костюму: теорія понять. Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство. Матеріали міжнародного симпозіуму, присвяченого 50-річчю Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв 6.06.2019 року. Київ: НАКККиМ, 2019, С. 381–382.

5. Український традиційний костюм у контексті архітектоніки моделей. Український мистецтвознавчий дискурс : Колективна монографія/ за аг. Ред. д.і.н. В.В. Карпова; НАКККиМ. Рига: Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2020. С. 292–305.

6. Стилiстичні особливості театральних костюмів Анатолія Петрицького у виставах за мотивами творів Миколи Гоголя. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 33. Дрогобич: Гельветика, 2020. С. 1–10.

7. Проблема змістів і формотворення театального вбрання для п'єси Оскара Вайльда: на прикладі комедії «Як важливо бути серйозним». Міжнародна науково-практична конференція «Культурологія та мистецтвознавство: точки дотику та перспективи розвитку». Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 27-28 листопада 2020 р. Венеція, 2020. С. 209–213.

8. Джерела змістів театального костюму авангардних вистав: зображеннями костюмів балету «Парад» (1917 р.). Міжнародна науково-практична конференція «Спеціалізовані і мультидисциплінарні дослідження». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 11 грудня 2020 р. Амстердам. Голландія. 2020. С. 94–98.

9. Синтез мистецтв. Навчальний посібник. Київ: НАКККиМ, 2020. 120 с.

10. Експертиза предметів та атрибутів: Культурна атрибутика. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 020 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Київ: НАКККиМ, 2021. 39 с.

	<p>11. Особенности стилистики костюма в символистском театре. Scientific Collection Interconf+. Theory and Practice of Science: Key Aspects. Rome. Italy. 7–8.04.2021. № 49. P. 418–422.</p> <p>12. Stage Costume And Problems Of Theatrical Symbolism In Ukraine Based On The Premiere Performance Of Drama “Stone Host” By Lesya Ukrainka In 1914. Linguistics and Culture Review. 2021 5(S4). P. 819-831.</p> <p>13. Semiotic Codes of the Costume in the Political Theater Performances in the USSR of the 1930s. Art: metamorphoses and discourses. Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 143–162.</p>
Оригінальність навчальної дисципліни (при наявності).	Дисципліна дозволяє здобувачу отримати важливі для успішної самореалізації за спеціальністю знання та навички з проблем декоративно-ужиткового мистецтва.
Політика академічної доброчесності	Всі учасники освітньої діяльності дотримуються політики академічної доброчесності, визначеної вимогами НАКККіМ, що запорукою якості освіти.
Лінк на дисципліну	У 2020-2021 навчальних роках у навчальному процесі використовувався Google Classroom з навчально-методичними матеріалами.